

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. sausio 26 d.
(OR. en)

5766/23

SOC 53
EMPL 36

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. sausio 26 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 40 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI. <i>Socialinio dialogo stiprinimas Europos Sąjungoje, išnaudojant visą jo potencialą teisingai pertvarkai valdyti</i>

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 40 final.

Pridedama: COM(2023) 40 final

Briuselis, 2023 01 25
COM(2023) 40 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

*Socialinio dialogo stiprinimas Europos Sąjungoje, išnaudojant visą jo potencialą teisingai
pertvarkai valdyti*

1. ĮVADAS

Socialinis dialogas – Europos socialinio modelio pagrindas. Vienas iš pagrindinių ES tikslų – gerinti gyvenimo ir darbo sąlygas. Socialinis dialogas ir kolektyvinės derybos yra pagrindiniai būdai šiam tikslui pasiekti, padedantys didinti našumą ir kartu užtikrinantys socialinį teisingumą, kokybišką darbo aplinką ir demokratiją darbe. Tvirtai socialinei Europai reikia stiprių socialinių partnerių. Todėl socialinis dialogas yra vienas iš pagrindinių Europos socialinių teisių ramsčio principų.

Stiprūs socialiniai partneriai yra labai svarbūs veiksmingam ir subalansuotam pokyčių valdymui. Pasaulis, įskaitant darbo pasaulį, sparčiai kinta veikiamas klimato kaitos, skaitmenizacijos ir demografinių tendencijų. COVID-19 dar labiau paspartino kai kuriuos iš šių pokyčių. Socialinis dialogas yra esminis veiksnys ieškant subalansuotų būdų darbo pasaulio pokyčiams valdyti. Visoje ES socialinis dialogas buvo vienas iš svarbiausių aspektų rengiant ir įgyvendinant pandemijos poveikį ribojančias politikos priemones. Sektorių ir bendrovių lygmenimis socialiniai partneriai netruko parengti naujus darbuotojų saugos ir sveikatos (toliau – DSS) protokolus arba organizavo atitinkamą mokymą. Nacionaliniu lygmeniu jie padėjo valdžios institucijoms suteikti finansinę pagalbą darbuotojams ir bendrovėms. Socialiniai partneriai taip pat atlieka svarbų vaidmenį kovojant su didžiuliais Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą sukeltais padariniais, palengvindami perkeltųjų asmenų iš Ukrainos, taip pat kitų pabėgėlių ir migrantų integraciją į darbo rinką ir ieškodami tvarių sprendimų, kaip koreguoti darbo užmokestį ir kolektyvines sutartis, atsižvelgiant į pragyvenimo išlaidų krizę ir aukštą infliacijos lygį.

Socialinių partnerių dalyvavimas gerina politinės sistemos kūrimo ir įstatymų leidybos procesą. Socialiniai partneriai puikiai išmano vietos užimtumo ir socialinę padėtį ir turi neįkainojamos patirties šioje srityje. Jų indėlis gali padėti užtikrinti tinkamą darbuotojų ir darbdavių interesų pusiausvyrą ir padidinti politikos ir teisės aktų priimtinumą bei veiksmingumą. Palyginti su kitomis suinteresuotosiomis šalimis, socialiniams partneriams tenka išskirtinis vaidmuo. Sutartimi (SESV 154 straipsniu) Komisija įpareigojama konsultuotis su socialiniais partneriais dėl pasiūlymų socialinės politikos srityje (t. y. kuriems taikomas SESV 153 straipsnis), kad socialiniai partneriai galėtų derėtis dėl susitarimų, jei jie to pageidauja. Socialinių partnerių susitarimai gali būti įgyvendinami ES teisės aktais (SESV 155 straipsnis). Įgyvendinant Europos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo semestrą, visais svarbiausiais ciklo etapais ES lygmeniu reguliariai rengiami struktūriniai dialogai su socialiniais partneriais.

ES skatina socialinių partnerių vaidmenį ir ragina stiprinti socialinį dialogą. Socialinio dialogo skatinimas yra bendras ES ir jos valstybių narių tikslas, atsižvelgiant į nacionalinių sistemų įvairovę ir gerbiant socialinių partnerių savarankiškumą. Siekiant paremti

kolektyvinių derybų aprėptį, stiprinti socialinių partnerių pajėgumus, skatinti jų dalyvavimą ir užtikrinti savarankiškumą, nacionaliniu ir ES lygmenimis reikalingi papildomi veiksmai¹. 2021 m. kovo mėn. **Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane**² Komisija paskelbė, kad, pasikonsultavusi su socialiniais partneriais, pristatys ES ir nacionalinio lygmens socialinio dialogo rėmimo iniciatyvą. Stiprinti socialinį dialogą visais lygmenimis buvo raginama ir aukščiausiu politiniu lygmeniu, kai **Porto socialinį įsipareigojimą**³ pasirašė ES Tarybai pirmininkaujanti Portugalija, Europos Parlamentas, Europos Komisija, socialiniai partneriai ir Socialinė platforma. Socialinio dialogo iniciatyva, kuri taip pat paminėta 2022 m. birželio mėn. paskelbtame Komisijos komunikate „Konferencija dėl Europos ateities. Nuo vizijos prie konkrečių veiksmų“, svariai prisideda prie tolesnių veiksmų po konferencijos⁴.

Šiame **Komisijos komunikate** išdėstytos konkrečios priemonės, kuriomis siekiama toliau stiprinti ES socialinį dialogą. Kartu su juo pateikiamas **pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos**, kaip stiprinti nacionalinį socialinį dialogą ir kolektyvines derybas. Komisija šią iniciatyvą parengė glaudžiai bendradarbiaudama su socialiniais partneriais, taip pat pasikeitė nuomonėmis su Europos Parlamentu, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu ir Regionų komitetu.

2. NACIONALINIS SOCIALINIS DIALOGAS

Socialinio dialogo tvarka ir procesai valstybėse narėse skiriasi kolektyvinių darbo santykių, kolektyvinių derybų vaidmens nustatant darbo sąlygas, organizacijų pajėgumų ir narystės, oficialių socialinių partnerių dalyvavimo formuojant ir įgyvendinant politiką struktūrų, taip pat jų politinės svarbos požiūriu. Valstybių narių kolektyvinių derybų sistemų centralizacijos arba decentralizacijos lygis taip pat skiriasi.

Daugumoje valstybių narių veikia viena ar kelios oficialios nacionalinio socialinio dialogo struktūros, kuriose darbdavių, profesinių sąjungų ir vyriausybės atstovai gali aptarti bendrus ekonominius ir socialinius klausimus. Tokių institucijų vaidmuo ir įgaliojimai labai skiriasi, tačiau paprastai jos atlieka patariamąjį ir konsultacinį vaidmenį rengiant teisės aktų projektus ir politiką, ypač su užimtumu susijusiose srityse, ir kartais gali tapti derybų sutarčių klausimais forumu. Daugelyje valstybių narių taip pat veikia trišalės įstaigos, kurios sprendžia konkrečius klausimus, pavyzdžiui, socialinės apsaugos, užimtumo, mokymo, profesinės sveikatos ir saugos klausimus. Produktyvus trišalis socialinis dialogas, kuriame dalyvauja valdžios institucijos, priklauso nuo stipraus dvišalio socialinio dialogo.

¹ Taip pat žr. specialiosios patarėjos Andrea Nahles ataskaitą dėl ES socialinio dialogo stiprinimo, paskelbtą [internete](#).

² COM(2021) 102 *final*, paskelbta [internete](#).

³ 2022 m. gegužės 7 d. Porto socialinis įsipareigojimas, pateikiamas [internete](#).

⁴ COM(2022) 404 *final*, priedas, paskelbta [internete](#).

Keičiantis darbo pasauliui, socialinis dialogas patiria sunkumų. Nors darbdavių tankumas (darbdavių, priklausančių darbdavių organizacijoms dalis) išliko palyginti stabilus, profesinių sąjungų tankumas (vidutiniškai) mažėjo visose valstybėse narėse. Dėl ekonominės veiklos perkėlimo iš gamybos į privatųjį paslaugų sektorių ir besikeičiančio darbo pasaulio profesinėms sąjungoms ir darbdavių organizacijoms sunku pritraukti naujų narių. Daugeliui darbuotojų, dirbančių pagal daugumą naujesnių užimtumo formų, įskaitant vis didėjančią savarankiškai dirbančių asmenų skaičių, nėra atstovaujama. Tas pats pasakytina ir apie darbuotojus, dirbančius pagal terminuotas darbo sutartis, kurių skaičius auga, tačiau jie rečiau jungiasi į profesines sąjungas. Dėl lankstaus darbo grafiko ir darbo vietos neapibrėžtumo darbuotojų atstovams sunku suburti šiuos gana susiskaidžiusius darbuotojus. Pastaraisiais metais socialinių partnerių organizacijos ėmėsi iniciatyvų – pavyzdžiui, tikslinių strategijų, įdarbinimo, specialių struktūrų organizacijoje kūrimo – naujiems nariams pritraukti arba tam tikrų nepakankamai atstovaujamų grupių (visų pirma, jaunimo ir dirbančių skaitmeninėse platformose) pozicijai stiprinti. Kalbant apie lyčių lygybę, moterų dalis profesinėse sąjungose labai skiriasi visoje ES, o bendra tendencija rodo, kad moterų narių vis daugėja, nepaisant to, kad apskritai mažėja profesinių sąjungų narių. Vis dar nepakankamai moterų eina vadovaujamas pareigas.

Per pastaruosius 30 metų darbuotojų, kuriems taikomos kolektyvinės sutartys, dalis labai sumažėjo. Nuo apskaičiuotojo ES vidurkio, kuris siekė maždaug 66 proc. 2000 m., ji smuktelėjo iki maždaug 56 proc. 2019 m., o Vidurio ir Rytų Europoje nuosmukis buvo itin stiprus [1 diagrama]. Visose valstybėse narėse pastebimas visuotinis siekis decentralizuoti derybas iki bendrovės lygmens. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) duomenimis, kolektyvinių derybų aprėptis yra didelė (per 50 proc.) tik tose šalyse, kuriose vykdomos bent jau tam tikros formos derybos sektorių lygmeniu. Šalyse, kuriose derybos daugiausia vykdomos bendrovių lygmeniu, kolektyvinių derybų aprėptis paprastai yra maža. Ypač svarbūs kolektyvinių derybų aspektai yra koordinavimas tarp sektorių ir derybų subjektų bei tokio koordinavimo lygis.

Socialinių partnerių dalyvavimo formuojant politiką laipsnis ir kokybė valstybėse narėse labai skiriasi. Nors per pastaruosius kelerius metus daugumoje valstybių narių socialinių partnerių dalyvavimo kokybė išliko stabili, jų dalyvavimo prasmingumas ir savalaikiškumas įvairiose šalyse labai skiriasi. Iš dalies tokius skirtumus lemia skirtinga institucinė aplinka, procedūros ir praktika⁵. Socialinio dialogo kokybė ir veiksmingumas valstybėse narėse visu pirma vertinami Užimtumo komiteto metinėje „Socialinio dialogo apžvalgoje“. Naujausiose išvadose, kurias Taryba patvirtino 2022 m. birželio mėn., be kita ko, pabrėžiama, kad svarbu skirti pakankamai laiko konsultacijoms viso politikos formavimo proceso metu, užtikrinti tinkamas institucines struktūras ir spręsti klausimus, susijusius su pajėgumų stiprinimu ir mažėjančia kolektyvinių derybų aprėptimi⁶. Europos Parlamentas taip

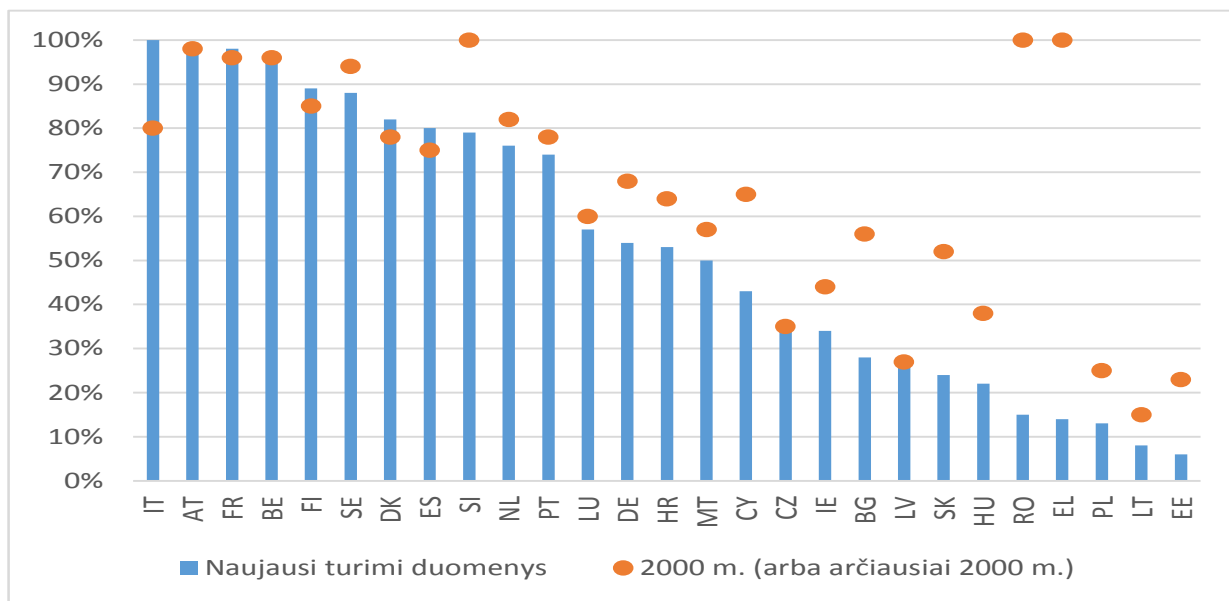
⁵ EUROFOUND, 2021 m., paskelbta [internete](#).

⁶ Paskelbta [internete](#).

pat pabrėžė, kad tvirta kolektyvinių derybų sistema padidina valstybių narių atsparumą ekonomikos krizės laikotarpiu ir kad valstybės narės turėtų imtis priemonių, kuriomis siekiama skatinti tankų profesinių sąjungų tinklą, taip pat užtikrinti, kad kolektyvinių derybų aprėptis ne mažėtų, o didėtų⁷.

1 diagrama. Kolektyvinių derybų aprėptis ES 2000–2019 m.

Darbuotojų, kuriems taikoma kolektyvinė sutartis, skaičius, padalytas iš bendro darbuotojų, gaunančių darbo užmokestį ir atlyginimą, skaičiaus (%; 2000 ir 2019 m.).

Pastaba. 1) Naujausi turimi duomenys: 2019 m. (AT, BE, CZ, HU, IT, LT, NL, PL, PT), 2018 m. (BG, DE, DK, ES, FR, LU, LV, SE), 2017 m. (EL, FI, IE, SI, RO), 2016 m. (CY, MT), 2015 m. (SK) ir 2014 m. (HR). 2) Italijos atveju aprėptis buvo pakoreguota iki 100 proc., atsižvelgiant į tai, kad kolektyvinėse sutartyse nustatytas bazinis darbo užmokestis naudojamas darbo teismuose kaip orientacinis dydis taikant konstitucinį proporcingo ir pakankamo atlygio principą. Tai, kad 2000 m. Rumunijoje ir Graikijoje kolektyvinių derybų aprėptis siekė 100 proc., galima paaiškinti tuo, kad egzistuoja mechanizmai, pagal kuriuos kolektyvinės sutartys taikomos visoms įmonėms, o sumažėjimas daugiausia susijęs su šių išplėtimo mechanizmų panaikinimu ir kitais pokyčiais, lemiančiais kolektyvinių derybų decentralizaciją.

Šaltinis: 2000 m. (arba anksčiau 2000 m.) – ICTWSS duomenų bazė, 6.1 versija, Amsterdamo universitetas. *Variable AdjCov (# 111)*. Naujausi turimi duomenys – OECD/AIAS duomenų bazė (2021 m.)

ES veikia kelios priemonės, kuriomis siekiama stiprinti nacionalinį socialinį dialogą. Direktyvoje dėl minimaliojo darbo užmokesčio⁸ reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi veiksmų, padedančių socialiniams partneriams plėtoti pajėgumus dalyvauti kolektyvinėse derybose dėl darbo užmokesčio nustatymo ir skatinti konstruktyvias, prasmingas, informacija pagrįstas socialinių partnerių derybas dėl darbo užmokesčio. Be to, direktyvoje valstybės

⁷ 2021 m. kovo 11 d. Europos Parlamento rezoliucija „Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2021 m. metinės tvaraus augimo strategijos užimtumo ir socialiniai aspektai“, paskelbta [internete](#).

⁸ Direktyva (ES) 2022/2041, paskelbta [internete](#).

narės, kuriose kolektyvinių derybų aprėpties lygis yra mažesnis nei 80 proc. riba, raginamos nustatyti sistemą, kuria sudaromos sąlygos kolektyvinėms deryboms ir parengti kolektyvinių derybų skatinimo veiksmų planą. Vykstantys technologiniai pokyčiai ir spartėjanti automatizacija greitai pasireiškia kaip restruktūrizavimas visoje ekonomikoje. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, 2013 m. ES restruktūrizavimo kokybės sistema padeda bendrovėms numatyti pokyčius ir sušvelninti restruktūrizavimo poveikį užimtumui ir jo socialines pasekmes⁹. Darbuotojų teisių apsaugos bendrovių lygmeniu taisyklės taip pat yra išdėstytos išsamiaje direktyvų dėl darbuotojų informavimo ir konsultavimo rinkinyje nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis¹⁰, ypač restruktūrizavimo laikotarpiu. Europos Parlamentas svarsto dėl rezoliucijos su rekomendacijomis Komisijai dėl Europos darbo tarybų direktyvos peržiūros. ES viešųjų pirkimų direktyvose¹¹ reikalaujama, kad valstybės narės gerbtų teisę jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas pagal TDO Konvenciją Nr. 87 dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo ir TDO Konvenciją Nr. 98 dėl teisės jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas principų taikymo.

Komisijos pasiūlymu dėl direktyvos dėl darbo skaitmeninėse platformose sąlygų gerinimo¹² siekiama stiprinti socialinį dialogą platformų ekonomikoje, be kita ko, užtikrinant naujas teises į informaciją ir konsultacijas dėl algoritminio valdymo ir reikalaujant, kad skaitmeninės darbo platformos jose dirbantiems asmenims suteiktų galimybę susisiekti ir bendrauti tarpusavyje ir su jų atstovais. Naujausiose gairėse dėl ES konkurencijos teisės taikymo kolektyvinėms sutartims, susijusioms su individualiai savarankiškai dirbančiais asmenimis paaiškinta, kokiomis aplinkybėmis tam tikri individualiai savarankiškai dirbantys asmenys gali vesti kolektyvines derybas dėl darbo sąlygų gerinimo nepažeisdami ES konkurencijos taisyklių¹³. Socialinių partnerių dalyvavimas planuojant ir įgyvendinant socialinę ir užimtumo politiką bei reformas jau yra pripažintas ir toliau skatinamas pagal užimtumo gaires.

Per pastaruosius kelerius metus socialinis dialogas tapo vis svarbesnis įgyvendinant Europos semestrą, todėl buvo paskelbta nemažai konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų dėl nacionalinių socialinių partnerių dalyvavimo formuojant politiką. 2023 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje Komisija pakartoja, koks svarbus yra įtraukus procesas ir savalaikis socialinių partnerių dalyvavimas ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo bei įgyvendinimo procese Europos ir nacionaliniu lygmenimis, įskaitant visus atitinkamus Europos semestro etapus, kurių daugelis taip pat aktualūs įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (toliau – EGADP). 2023 m. Komisijos pasiūlyme dėl bendros užimtumo ataskaitos pabrėžiama, kad numatomas, prasmingas ir savalaikis socialinių partnerių dalyvavimas yra svarbus siekiant užtikrinti, kad reformos ir investicijos

⁹ COM(2013) 0882 *final*, paskelbta [internete](#).

¹⁰ Direktyva 1998/59/EB, Direktyva 2001/23/EB, Direktyva 2002/14/EB ir Direktyva 2009/38/EB.

¹¹ Direktyva 2014/24/ES, Direktyva 2014/25/ES ir Direktyva 2014/23/ES.

¹² COM(2021) 762 *final*, paskelbta [internete](#).

¹³ C(2022) 6846, paskelbta [internete](#).

būtų rengiamos ir įgyvendinamos veiksmingai. Bendraudama su visomis valstybėmis narėmis, Komisija nuolat pabrėžia suinteresuotųjų šalių dalyvavimo svarbą. Komisija pasinaudos esamais Europos semestro forumais, kad socialiniai partneriai būtų informuoti apie EGADP įgyvendinimą ir dalyvautų jį įgyvendinant.

ES padeda socialiniams partneriams gerinti narystės pagrindus ir administracinius pajėgumus. Daugelyje valstybių narių socialiniams partneriams trūksta pajėgumų, todėl jie negali veiksmingai dalyvauti socialiniame dialoge¹⁴. 2019 m. Europos semestro šalių ataskaitose socialinių partnerių pajėgumai buvo nurodyti kaip problema dešimčiai šalių, o 2020 m. – dar keturioms šalims. Pajėgumų stiprinimas – tai visų pirma pačių socialinių partnerių užduotis. Tačiau valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo teikiant techninę, finansinę ir kitokią paramą.

„Europos socialinis fondas +“ (ESF+)¹⁵ reikalauja, kad valstybės narės, kurioms pateikta konkrečiai šaliai skirta rekomendacija dėl socialinio dialogo, skirtų ne mažiau nei 0,25 proc. ESF+ išteklių socialinių partnerių ir (arba) NVO pajėgumams stiprinti, o visos kitos valstybės narės šiam tikslui turi skirti atitinkamą ESF+ išteklių sumą. Komisija sudaro sąlygas ESF+ programavimui, kuris skirtas nacionalinių socialinių partnerių pajėgumams stiprinti. Ji taip pat skatina savitarpio mokymąsi ir dalijimąsi gerąja patirtimi tarp valstybių narių, be kita ko, pasitelkiant socialiniam dialogui skirtas biudžeto eilutes.

Siekiant išnaudoti visus socialinio dialogo pranašumus, nacionaliniu lygmeniu reikia padvigubinti pastangas pirmiau minėtoms problemoms spręsti. ES veiksmai gali padėti valstybėms narėms skatinti socialinį dialogą ir remti socialinius partnerius, tačiau vien jų nepakanka. Sunkumus, su kuriais susiduria socialiniai partneriai, įskaitant kolektyvinių sutarčių mažėjimo tendencijas ir socialinio dialogo kokybės skirtumus įvairiose valstybėse narėse, galima spręsti tik imantis veiksmų nacionaliniu lygmeniu. Be pirmiau minėtų priemonių, Komisija padės valstybėms narėms įgyvendinti Europos socialinių teisių ramsčio 8 principą, pateikdama Tarybos rekomendaciją dėl socialinio dialogo. Priėmus šią siūlomą rekomendaciją, valstybėms narėms bus pateiktos gairės, kaip geriausiai skatinti socialinį dialogą ir stiprinti kolektyvines derybas. Socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų skatinimas taip pat svarbus vykstant plėtros deryboms, nes šalys kandidatės turi stiprinti savo socialinio dialogo struktūras ir procesus, kad susidorotų su besikeičiančio darbo pasaulio sunkumais.

Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos

- Komisija siūlo Tarybos rekomendaciją, kuria siekiama paremti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio 8 principo įgyvendinimą valstybėse narėse. Pasiūlyme valstybėms narėms rekomenduojama užtikrinti palankią aplinką trišaliai ir dvišaliai

¹⁴ EUROFOUND, 2020 m., paskelbta [internete](#).

¹⁵ Reglamentas (ES) 2021/1057, paskelbta [internete](#).

socialiniam dialogui, įskaitant kolektyvines derybas, kurioje būtų gerbiamos pagrindinės teisės į asociacijų laisvę ir kolektyvines derybas; skatinamos stiprios, nepriklausomos darbuotojų ir darbdavių organizacijos, įskaitant priemones jų pajėgumams stiprinti; sukurama galimybė gauti atitinkamą informaciją, reikalingą dalyvauti socialiniame dialoge; skatinamas visų dalyvaujančių šalių įsitraukimas į socialinį dialogą; prisitaikoma prie skaitmeninio amžiaus, skatinamos kolektyvinės derybos naujame darbo pasaulyje ir sąžiningas bei teisingas perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir užtikrinama tinkama institucinė parama.

- Komisija, konsultuodamasi su atitinkamais socialiniais partneriais ir valstybėmis narėmis, reguliariai vertins, kaip valstybės narės įgyvendina rekomendaciją, kad iš karto po jos įgyvendinimo įvertintų pažangą. Toks įvertinimas papildys reguliarias ir nusistovėjusias konsultacijas su socialiniais partneriais ir jų dalyvavimą kasmetiniame Europos semestro procese.

3. SOCIALINIS DIALOGAS ES LYGMENIU

Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) visiškai pripažįstamas pagrindinis socialinių partnerių vaidmuo socialinės rinkos ekonomikoje ir jiems suteikiama ypatinga funkcija ES socialinės politikos teisėkūros procese. Sutartyje numatyta galimybė praktiškai įgyvendinti socialinių partnerių susitarimus ES teisės aktuose, taip patvirtinant ES socialinio dialogo svarbą ir ypatingą atstovaujamųjų socialinių partnerių statusą. Taikant šias nuostatas būtina gerbti socialinių partnerių ir ES institucijų savarankiškumą ir funkcijas. Jų vaidmuo taip pat pripažįstamas trijų ES agentūrų (Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo, Europos profesinio mokymo plėtros centro ir Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūros) ir trišalių darbuotojų sveikatos ir saugos, laisvo darbuotojų judėjimo, socialinės apsaugos koordinavimo ir profesinio mokymo patariamųjų komitetų trišaliu pobūdžiu.

2015 m. Komisija kartu su Europos socialiniais partneriais pradėjo „Naujos socialinio dialogo pradžios“ iniciatyvą. Vėliau Europos socialiniai partneriai, Komisija ir Taryba pasirašė bendrą pareiškimą „Nauja socialinio dialogo pradžia“¹⁶. Vykdydama tolesnius veiksmus, Komisija sustiprino Europos socialinių partnerių vaidmenį įgyvendinant Europos semestrą, konsultuodamasi su jais svarbiausiais proceso etapais, labiau įtraukdama juos į politikos formavimą ir teisėkūrą, nustatydamą naujas konsultacijų su socialiniais partneriais formas. Ji taip pat daugiau dėmesio skiria nacionalinių socialinių partnerių pajėgumams stiprinti, įskaitant didesnę finansavimą, nes socialinis dialogas ES lygmeniu negali būti rezultatyvus be gerai veikiančio ir veiksmingo nacionalinio socialinio dialogo.

¹⁶ 2016 m. Bendras pareiškimas „Nauja socialinio dialogo pradžia“, paskelbta [internete](#).

ES socialinio dialogo sistema tapo tvirtu dvišalių ir trišalių derybų ir konsultacijų pagrindu. Tačiau labai svarbu, kad sistema būtų reguliariai atnaujinama, siekiant užtikrinti, kad socialiniai partneriai galėtų visapusiškai prisidėti prie ekonominių ir socialinių problemų sprendimo. Atėjo laikas apžvelgti pažangą, padarytą po „Naujos socialinio dialogo pradžios“, ir ieškoti būdų, kaip geriau išnaudoti Europos socialinio dialogo potencialą. Komisija, vadovaudamasi konsultacijomis su socialiniais partneriais, siūlo priemones, kuriomis siekiama stiprinti Europos socialinį dialogą modernizuojant jo struktūras, skatinant ir remiant socialinių partnerių susitarimus, stiprinant socialinių partnerių dalyvavimą formuojant ES politiką ir didinant Komisijos finansinės ir techninės paramos veiksmingumą.

3.1. Socialinio dialogo struktūros

Tarpšakinis lygmuo

Europos socialinis dialogas veikia jau nusistovėjusių tarpšakinių struktūrų pagrindu. Trišalis socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimas ekonomikos augimo ir užimtumo klausimais užtikrina kas dvejus metus vykstantį Tarybos, Komisijos ir Europos lygmens socialinių partnerių derinimą¹⁷. Makroekonominis dialogas – tai forumas, kuriame Taryba, Komisija, Europos Centrinis Bankas ir Euro grupė gali keistis nuomonėmis su Europos socialiniais partneriais apie pinigų bei biudžeto politiką ir darbo užmokesčio pokyčius. Pastaraisiais metais Užimtumo komitetas (toliau – EMCO) taip pat surengė kelis seminarus su Europos ir atitinkamais nacionaliniais socialiniais partneriais, kuriuose, be tradicinės kasmetinės socialinio dialogo peržiūros, buvo aptariamoms jiems ypač svarbios temos (pavyzdžiui, įgūdžiai, su COVID-19 susijusios priemonės arba asmens statuso pokytis darbo rinkoje). Socialinės apsaugos komitetas (toliau – SAK) reguliariai įtraukia socialinius partnerius į diskusijas (pavyzdžiui, dėl pensijų, ilgalaikės priežiūros arba socialinės apsaugos galimybių). Komisijos organizuojamas socialinio dialogo komitetas yra pagrindinis Europos tarpšakinių socialinių partnerių organizacijų socialinio dialogo forumas.

Nors šie forumai sudaro sąlygas visapusiškam dvišaliam ir trišaliam ES dialogui, naujausia patirtis, įgyta rengiant geresnes priemones, padedančias reaguoti į sparčius darbo rinkos ir socialinius pokyčius, atskleidė papildomą poreikį plėtoti išsamesnį trišalį dialogą užimtumo ir socialiniais klausimais. Šį poreikį per konsultacijas ypatingai pabrėžė socialiniai partneriai.

Komisija:

- paragins Užimtumo komitetą ir Socialinės apsaugos komitetą reguliariai rengti trišalį keitimąsi informacija aktualiomis temomis, dalyvaujant Europos ir nacionaliniams socialiniams partneriams;
- Socialinio dialogo komiteto posėdžiuose ir susitarus su socialiniais partneriais

¹⁷ SESV 152 straipsnis ir Tarybos sprendimas (ES) 2016/1859, paskelbta [internete](#).

organizuos *ad hoc* ir (arba) neeilines trišales diskusijas aktualiomis temomis (pavyzdžiui, dėl darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo arba teisingos pertvarkos), kuriose dalyvautų Europos bei nacionaliniai socialiniai partneriai ir valstybių narių atstovai.

Sektorių lygmuo

ES sektorių lygmens socialinis dialogas apima daugiau kaip 80 proc. ES darbo jėgos. 43 sektorių socialinio dialogo komitetus sudaro 65 Europos darbdavių organizacijos ir 15 Europos profesinių sąjungų federacijų, kurios atstovauja maždaug 185 milijonams darbuotojų ir daugiau kaip 6 milijonams įmonių visoje ES. Jie aptaria ir sutaria, kaip gerinti darbo sąlygas ir darbo santykius atitinkamuose sektoriuose, taip pat pataria dėl ES lygmens pokyčių, turinčių poveikį socialinėje ir užimtumo srityse. Be susitarimų, kiekvienais metais Europos sektorių socialiniai partneriai priima 30–50 bendrų galutinių pozicijų įvairiomis temomis, kaip antai darbuotojų sveikata ir sauga, darbo sąlygos, perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos poveikis, skaitmenizacija, įgūdžiai, darbo jėgos judumas arba lyčių lygybė¹⁸. Plati darbuotojų ir bendrovių aprėptis suteikia komitetams teisėtumo ir užtikrina, kad bendri rezultatai, pavyzdžiui, autonominiai susitarimai būtų realiai įgyvendinami. Nepaisant didelių skirtumų įvairiuose sektoriuose, komitetai sukūrė bendrą socialinio dialogo sistemą ES lygmeniu.

Ši sistema ilgainiui buvo sukurta atsižvelgiant į socialinių partnerių poreikį daryti įtaką didesnei ES integracijai ir prie jos prisidėti. Tačiau bet kuriame sektoriuje socialiniai partneriai gali pradėti savo veiklą arba ją nutraukti. Pavyzdžiui, pastaraisiais metais atsirado naujų veiklos vykdytojų: pigių skrydžių bendrovių civilinės aviacijos sektoriuje, naujų pašto paslaugų bendrovių arba privačių socialinių paslaugų teikėjų. Kad komitetai galėtų geriau reaguoti į sektorių pokyčius ir besikeičiantį darbo pasaulį, jie turėtų stengtis išlaikyti bei didinti atstovaujamumą ir būti įtraukūs. Jie taip pat turėtų didinti sektorių socialinio dialogo svarbą, be kita ko, įtraukdamos nacionalines socialinių partnerių organizacijas ir bendradarbiaudamos su sektoriais ir (arba) segmentais, kuriems dar nėra atstovaujama arba kurie nėra įtraukti į Europos sektorių socialinį dialogą¹⁹.

Komisija kartu su sektorių socialiniais partneriais dalyvaus modernizuojant ES sektorių socialinio dialogo sistemą, kad padidintų jos aktualumą bei veiksmingumą, ir išnagrinės, ar reikėtų peržiūrėti Komisijos sprendimą 98/500/EB dėl sektorių dialogo komitetų, skatinančių socialinių partnerių dialogą Europos lygmeniu, įsteigimo²⁰.

¹⁸ Rezultatai paskelbti [internete](#).

¹⁹ Žr. EUROFOUND, 2019 m., paskelbta [internete](#).

²⁰ Komisijos sprendimas 98/500/EB, paskelbta [internete](#).

Aplinkosaugos įsipareigojimai turi įtakos susitikimų rengimui. Vadovaudamasi neseniai paskelbtu Komisijos komunikatu „Ekologiškesnė Komisija“²¹, Komisija jau pradėjo rengti posėdžius virtualiu arba mišriu formatu. Komisija ir toliau remis sektorių socialinio dialogo susitikimų rengimą. Taip ji, bendradarbiaudama su socialiniais partneriais, sukurs naują ir ekologiškesnį jų rengimo metodą.

Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su socialiniais partneriais:

- modernizuos sektorių socialinio dialogo komitetų teisinį pagrindą, galimai peržiūrėdama atitinkamą Komisijos sprendimą;
- palengvins esamų komitetų sinergiją dabartinėje sektorių socialinio dialogo komitetų struktūroje, skatins naujų ekonomikos sektorių segmentų dalyvavimą komitetuose, kai jie atitinka atitinkamus kriterijus, ir pritaikys atstovaujamo tyrimų atlikimo metodą, bendradarbiaudama su Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondu;
- pradės procesą, kurio metu būtų peržiūrėta, kaip organizuojami sektorių socialinio dialogo komiteto posėdžiai;
- toliau nagrinės naujo socialinių paslaugų sektoriaus socialinio dialogo ES lygmeniu sukūrimo sąlygas.

Komisija ragina socialinius partnerius:

- toliau dėti pastangas ir įvertinti, ar plėtojant atitinkamą socialinį dialogą reikia imtis tolesnių veiksmų, siekiant užmegzti ryšius su filialais valstybėse narėse, kurie dar nėra įtraukti į atitinkamus sektorių socialinio dialogo komitetus, kad padidėtų profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų narystė ir atstovaujamumas;
- skatinti, kad į esamus ir naujus komitetus būtų įtrauktos visos atitinkamos atstovaujančios Europos socialinių partnerių organizacijos.

3.2. Parama socialinių partnerių susitarimams

Socialinių partnerių susitarimai yra vienas svarbiausių ES socialinio dialogo rezultatų. Iki šiol socialiniai partneriai sudarė šešis autonominius tarpšakinius susitarimus. Be autonominių susitarimų, 1995–2010 m. ES teisės aktais buvo įgyvendinti keturi tarpšakiniai socialinių partnerių susitarimai²². Tačiau per pastarąjį dešimtmetį Europos tarpšakiniai socialiniai partneriai nesusitarė dėl jokių naujų susitarimų, kurie būtų įgyvendinami ES teisės aktais. Komisija palankiai vertina naują 2022–2024 m. Europos tarpšakinių socialinių partnerių darbo programą ir vykstančias derybas dėl naujo susitarimo dėl nuotolinio darbo ir teisės atsijungti, kurį ketinama įgyvendinti ES teisės aktais. Sektorių lygmeniu 1999–2018 m.

²¹ Žr. C(2022)2230 final.

²² Direktyvos 96/34/EB, 97/81/EB, 1999/70/EB ir 2010/18/ES.

aštuoni socialinių partnerių susitarimai tapo ES teisės aktais²³, o 1999–2021 m. nacionaliniai socialiniai partneriai parengė penkis autonominius susitarimus.

Naujausiuose Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) sprendimuose²⁴ paaiškinta socialinių partnerių susitarimo įgyvendinimo ES teisės aktais sistema. Sprendimuose nustatyta, kad, socialiniams partneriams pateikus bendrą prašymą įgyvendinti jų susitarimą ES lygmeniu, Komisija kiekvienu konkrečiu atveju sprendžia, ar tikslinga pateikti Tarybai pasiūlymą, kuriuo toks susitarimas būtų įgyvendintas ES lygmeniu kaip direktyva. Kol vyksta derybos dėl susitarimo, socialiniai partneriai gali veikti laisvai, o Komisija turi susilaikyti nuo bet kokių veiksmų, skirtų derybų eigai būsimo susitarimo turiniui paveikti.

Komisija ir toliau pirmenybę teiks socialinių partnerių susitarimų skatinimui. Šiuo tikslu Komisijos tarnybos padės derėtis dėl socialinių partnerių susitarimų, socialinių partnerių prašymu teikdamos administracinę paramą ir teisinės konsultacijas, visų pirma tais klausimais, kurie gali turėti neigiamą poveikį susitarimo įgyvendinimui ES teisės aktais (pavyzdžiui, dėl galimo neatitikimo Sutarties taikymo sričiai arba sutapimo su galiojančiais teisės aktais). Tokios teisinės konsultacijos, teikiamos dedant visas pastangas, neturės įtakos galutinei Komisijos pozicijai dėl susitarimo pateikimo Tarybai.

Kaip patvirtinta 2021 m. rugsėjo 21 d. Teismo sprendime (byla C-928/19 P), Komisija, gavusi socialinių partnerių prašymą įgyvendinti socialinių partnerių susitarimą ES teisės aktais, įvertins šį susitarimą pasirašiusių socialinių partnerių atstovaujumą ir šio susitarimo teisėtumą, taip pat tikslingumą įgyvendinti šį susitarimą ES teisės aktais, be kita ko, atsižvelgdama į ekonominius, socialinius ir politinius aspektus. Atsižvelgiant į tokio įvertinimo išvadas, gali būti atliekamas poveikio vertinimas. Komisija pripažįsta, kad socialiniai partneriai žino, kokį poveikį jų susitarimas gali turėti įmonėms ir darbuotojams.

Komisijos tarnybos per 3 mėnesius informuos atitinkamus socialinius partnerius apie savo preliminarious svarstymus, įskaitant galimą sprendimą, ar bus atliekamas poveikio vertinimas. Komisija priims galutinį sprendimą, atsižvelgdama į siūlomo susitarimo įvertinimo sudėtingumą ir į naujausios Teisingumo Teismo praktikos reikalavimus.

Komisija taip pat toliau populiarins kitus bendrus socialinių partnerių veiklos rezultatus, pavyzdžiui, veiksmų programas, savitarpio mokymąsi ar gaires, ir skatins Europos socialinius partnerius nuolat rengti naujus dokumentus ir imtis tolesnių veiksmų, reaguojant į kylančius iššūkius.

²³ Direktyvos 1999/63/EB, 2000/79/EB, 2005/47/EB, 2009/13/EB, 2010/32/ES, 2014/112/ES, 2017/159/ES ir 2018/131/ES.

²⁴ 2019 m. spalio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimas, C-928/19, ir 2021 m. rugsėjo 21 d. Bendrojo Teismo sprendimas, C-928/19 P.

Komisija:

- teiks administracinę paramą ir teisinės konsultacijas Europos socialiniams partneriams jų prašymu ir vykstant deryboms dėl socialinių partnerių susitarimų, kuriuos numatoma įgyvendinti ES teisės aktais;
- būsimuose socialinio dialogo kvietimuose teikti pasiūlymus dėl projektų daugiau dėmesio skirs projektams, kuriais remiamas autonominių socialinių partnerių susitarimų įgyvendinimas.

Komisija ragina Europos socialinius partnerius:

- derėtis ir sudaryti daugiau socialinių partnerių susitarimų;
- užtikrinti, kad jiems būtų suteikti jų nacionalinių filialų įgaliojimai, įgalinantys juos pradėti derybas dėl socialinių partnerių susitarimų;
- toliau įtraukti atitinkamus savo narius į bendrus ir atskirus pajėgumų stiprinimo veiksmus ir projektus, kuriais siekiama užtikrinti autonominių pamatinių susitarimų įgyvendinimą visose valstybėse narėse.

3.3. Socialinių partnerių dalyvavimo formuojant ES politiką stiprinimas

Komisija konsultuojasi su visais 87 pripažintais Europos socialiniais partneriais dėl galimų ES teisėkūros veiksmų socialinės politikos srityje, kuriai taikomas SESV 153 straipsnis (pavyzdžiui, dėl darbo sąlygų, profesinės saugos ir sveikatos, darbuotojų informavimo ir konsultavimo, darbuotojų socialinio draudimo ir socialinės apsaugos, lyčių lygybės užimtumo srityje). Per pastaruosius 10 metų šios dviejų etapų konsultacijos vyko nuolat ir visos buvo vykdomos raštu. Kai kuriose srityse, pavyzdžiui, nustatant kancerogenų, mutagenų ir reprotoksinų profesinio poveikio ribines vertes²⁵, su socialiniais partneriais plačiai konsultuojamasi pasitelkiant specialiąsias struktūras, pavyzdžiui, Trišalį darbuotojų saugos ir sveikatos patariamąjį komitetą. Tokiais atvejais, susitarus su Europos socialiniais partneriais, dviejų etapų konsultacijos galėtų būti vykdomos per susitikimus su visais susijusiais socialiniais partneriais, laikantis visų Sutartyje numatytų įsipareigojimų.

Pristačiusi iniciatyvą „Nauja socialinio dialogo pradžia“, Komisija pradėjo rengti specialius klausymus – naują būdą konsultotis su Europos socialiniais partneriais dėl iniciatyvų, kurioms pagal Sutartį nereikia dviejų etapų konsultacijų. Specialūs klausymai pasirodė esą naudingi ir yra svarbūs forumai, kuriuose Komisija ir socialiniai partneriai gali keistis nuomonėmis apie būsimas politikos iniciatyvas. Laikui bėgant specialių klausimų skaičius didėjo, o jų aprėptis išsiplėtė ir į kitas politikos sritis nei užimtumo ir socialiniai klausimai pagal SESV 153 straipsnį (pavyzdžiui, tvarus įmonių valdymas, darbo užmokesčio skaidrumas, Europos priežiūros strategija, tvaraus ir pažangaus judumo strategija ir draudimas

²⁵ Direktyva 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe, paskelbta [internete](#).

ES rinkai tiekti produktus, pagamintus naudojant priverčiamąjį darbą). Be to, su sektorių socialinio dialogo komitetais konsultuojamasi dėl ES pokyčių, turinčių socialinį poveikį atitinkamiems sektoriams.

Svarbu užtikrinti tinkamą tokių konsultacijų formą ir laiką, kad būtų išnaudotos visos įmanomos galimybės gauti kokybišką indėlį Komisijos konsultacijoms. Todėl Komisija turi geriau suprasti socialinį dialogą ir laikytis nuoseklesnio požiūrio į socialinių partnerių įtraukimą ir konsultavimąsi su jais. Geresnė būsimų Komisijos darbo programos pasiūlymų planavimo apžvalga padėtų socialiniams partneriams parengti įvestinę informaciją ir planuoti veiklą.

Be to, Komisija reguliariai bendradarbiauja su socialiniais partneriais konkrečiais klausimais. Pavyzdžiui, per Europos integracijos partnerystę²⁶ Komisija ir Europos socialiniai bei ekonominiai partneriai siekia skatinti migrantų ir pabėgėlių integraciją į darbo rinką taikant daugiašalį suinteresuotųjų šalių požiūrį. Socialiniai partneriai taip pat prisideda prie svarstymų dėl teisėtos migracijos naujoje darbo jėgos migracijos platformoje.

Komisija:

- kiekvienoje Komisijos tarnyboje paskirs socialinio dialogo koordinatorių;
- reguliariai vykdydama dialogą, per atsakingus Kolegijos narius rinks Europos tarpšakinių socialinių partnerių nuomones dėl politikos prioritetų prieš prasidedant Komisijos darbo programai.

Komisija ragina socialinius partnerius:

- pateikti daugiau bendrų galutinių pozicijų prieš teikiant atitinkamus Komisijos pasiūlymus.

3.4. Efektyvesnė finansinė ir techninė parama

ES biudžete pripažįstamas ypatingas socialinių partnerių vaidmuo ir Sutartimi pagrįstas Europos socialinio dialogo pobūdis. Šio biudžeto lėšomis Komisija remia Europos ir nacionalinių socialinių partnerių projektus, taip pat darbo santykių mokslinius tyrimus. Komisija taip pat finansuoja ir rengia Socialinio dialogo komiteto susitikimus, 43 sektorių socialinio dialogo komitetų posėdžius ir konsultacinius klausymus.

ES remia svarbius socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų mokslinius tyrimus. Darbo santykiai ir socialinis dialogas yra vieni iš Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo 2021–2024 m. daugiametės darbo programos strateginių prioritetų. Europos gyvenimo ir

²⁶ Informacija pateikiama [internete](#).

darbo sąlygų gerinimo fondas teikia lyginamąją informaciją apie nacionalinio socialinio dialogo ir kolektyvinių derybų procesus ir rezultatus; teikia ataskaitas apie trišalio socialinio dialogo veikimą ir socialinių partnerių dalyvavimą formuojant nacionalinę politiką; teikia duomenis apie darbo laiką ir darbo užmokesčio nustatymą, nagrinėja socialinio dialogo vaidmenį, atsižvelgiant į restruktūrizavimo, perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir skaitmenizacijos poveikį. Be to, Komisija kartu su EBPO vykdo bendrą projektą, kurio tikslas – remti EBPO AIAS Institucinių profesinių sąjungų ypatumų, darbo užmokesčio nustatymo, valstybės kišimosi ir socialinių paktų duomenų bazę. Projekte pateikiama išsami, palyginama informacija apie kolektyvinių derybų pobūdį ir apimtį EBPO ir ES valstybėse narėse. Taip pat Komisija kasmet bendrai finansuoja keletą Europos kolektyvinių derybų mokslinių tyrimų projektų pagal jos kvietimą teikti pasiūlymus, siekdama pagerinti žinias darbo santykių srityje.

Reikia geriau dalytis informacija ir puoselėti socialinio dialogo kultūrą. Komisija tvarko viešai prieinamą duomenų bazę, kurioje skelbiami Europos socialinių partnerių bendrai sutarti rezultatai, ir teikia internetinę informaciją apie 40–50 kasmet finansuojamų socialinio dialogo projektų. Nepaisant to, informacijos apie Europos socialinio dialogo poveikį nacionaliniu lygmeniu ir apie tai, kaip nacionaliniai socialiniai partneriai įgyvendina Europos lygmeniu sutartus rezultatus, nėra daug. Dauguma ES socialinio dialogo rezultatų nesusieti su įgyvendinimo nuostatomis. Jų įgyvendinimas nėra stebimas ar nagrinėjamas, nesiiimama tolesnių veiksmų. Be to, kai kuriose valstybėse narėse socialinio dialogo kultūra yra palyginti silpna dėl nacionalinių ir vietos tradicijų, kurios turėjo įtakos socialinio dialogo raidai. Nacionalinių socialinių partnerių informuotumas apie ES politiką ir darbo rinkos institucijas valstybėse narėse ir socialinių partnerių organizacijose taip pat skiriasi ir galėtų būti stiprinamas vykdant tikslinius informavimo veiksmus, kuriais siekiama stiprinti gebėjimus. Tam būtų galima pasitelkti bandomąją informavimo ir vizitų programą, skirtą jauniems socialinių partnerių vadovams.

Komisija:

- bendradarbiaudama su socialiniais partneriais, sukurs mokslinių tyrimų tinklą, skirtą ES socialiniam dialogui analizuoti bei skatinti ir jo įgyvendinimui stebėti;
- remis Europos socialinius partnerius, kad jų organizacijos narės būtų geriau informuotos apie ES politiką ir darbo rinkos institucijas.

Komisija ragina socialinius partnerius:

- aktyviau viešinti Europos socialinio dialogo ir ES projektų rezultatus ir užtikrinti, kad rezultatai būtų plačiai skleidžiami jų nariams ir kitiems asmenims.

4. SOCIALINIO DIALOGO SKATINIMAS TARPTAUTINIU MASTU

ES rodo pavyzdį ir skatina socialinį dialogą tarptautiniu mastu. Ji tai daro reguliariai rengdama bendradarbiavimo susitikimus su Tarptautine darbo organizacija, EBPO ar kitomis tarptautinėmis organizacijomis arba įstaigomis politiniu ir techniniu lygmenimis. ES ir jos valstybės narės aktyviai remia pasaulines partnerystes, kuriomis skatinamas socialinis dialogas, be kita ko, pasitelkdamos pasaulinio susitarimo iniciatyvą. Atsižvelgdama į ES plėtros politiką, Komisija taip pat remia projektus, kuriais siekiama gerinti socialinį dialogą šalyse kandidatėse arba potencialiose šalyse kandidatėse, ir keičiasi gerąja patirtimi įvairiais lygmenimis. Vykdydama Europos kaimynystės politiką, Komisija finansuoja regionines programas, kuriomis siekiama stiprinti socialinį dialogą, ir rengia Viduržemio jūros šalių sąjungos socialinio dialogo forumą, kuriame dalyvauja abiejų Viduržemio jūros pakrančių socialiniai partneriai. Pasitelkdamą tarptautines partnerystes ir vertybėmis pagrįstą pasiūlymą šalims partnerėms – iniciatyvą „Global Gateway“ – ES laikosi aukštų žmogaus, socialinių ir darbuotojų teisių standartų, o socialinio dialogo skatinimas padeda užtikrinti, kad šis bendradarbiavimas būtų naudingas visai visuomenei.

2022 m. vasario mėn. Komisija priėmė komunikatą dėl deramo darbo visame pasaulyje²⁷, kuriame dar kartą patvirtino ES įsipareigojimą siekti užtikrinti deramą darbą ES ir visame pasaulyje. ES remia visuotinę deramo darbo koncepciją, kurią parengė TDO ir kuri atspindi JT darnaus vystymosi tiksluose. Socialinis dialogas ir trišališkumas yra vienas iš keturių visuotinės deramo darbo koncepcijos elementų. Asociacijų laisvė ir veiksmingas teisės į kolektyvines derybas pripažinimas yra vieni iš pagrindinių darbo standartų, nustatytų 1998 m. TDO deklaracijoje dėl pagrindinių principų ir teisių darbe, ir yra ES laisvosios prekybos susitarimų ir ES bendrosios lengvatų sistemos + įsipareigojimų dalis.

Visos valstybės narės yra ratifikavusios pagrindinius tarptautinius TDO standartus, susijusius su socialiniu dialogu. Komisijos palaikoma, Taryba skatina valstybes nares toliau dėti pastangas ratifikuoti ir veiksmingai įgyvendinti TDO konvencijas²⁸. Taryba taip pat ragina valstybes nares ir Komisiją gerinti socialinį dialogą visais lygmenimis ir visomis jo formomis, įskaitant tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir skatinant tarptautinius pamatinius susitarimus, siekiant užtikrinti aktyvų socialinių partnerių dalyvavimą formuojant darbo ateitį ir prisidedant prie socialinės pažangos, visų pirma veiksmingai pripažįstant teisę į kolektyvines derybas.

Komisija:

- toliau ragins valstybes nares ratifikuoti ir veiksmingai įgyvendinti TDO konvencijas ir jas propaguoti tarptautiniu mastu;

²⁷ COM(2022) 66 *final*, paskelbta [internete](#).

²⁸ 2019 m. spalio 24 d. Tarybos išvados „Darbo ateitis: Europos Sąjunga propaguoja TDO šimtmečio deklaraciją“.

- bendradarbiaudama su TDO, pradės įgyvendinti projektą, skirtą padėti socialiniams partneriams ES sektorių socialinio dialogo komitetuose jų prašymu vykdyti veiklą, susijusią su atsakingomis tiekimo grandinėmis, įskaitant pagarbą darbo teisėms.

Komisija ragina socialinius partnerius:

- toliau skatinti socialinį dialogą įvairiose šalyse, visais lygmenimis.